

INTERJÚ

MEDGYES PÉTER

Pörög a mókuskerék

Interjú Szende Lottival

Tanárszakos hallgatóim egyik írásbeli feladata az volt, hogy készítsenek interjút kedvenc angoltanárunkkal. Anna munkájára fölkaptam a fejem, mert interjúalanya az angol mellett spanyolt is tanított. „Na végre egy spanyoltanár!” – gondoltam magamban. Amikor megkérdeztem Annát, kit tisztelhetek a kolleginában, elárulta, hogy az édesanyját. Azon melegében írtam Lottinak, aki kötélnek állt, talán azért is, mert valaha tanítottam őt az egyetemen. Szégyenszemre nem emlékeztem rá.

Ezt nevezem! Kinézek az ablakon, és majd kiböki a szemem a pécsi székes-egyház.

Kétséggkívül ez a Leőwey Klára Gimnázium egyik vonzereje. De nem az egyetlen. Hagyományosan jó a hírünk egész Dél-Dunántúlon annak ellenére, hogy például a HVG éves rangsorában nem szerepelünk az élgimnáziumok között.

Miért nem?

Elsősorban azért, mert évek óta részt veszünk az Arany János Tehetséggondozó Programban, és mindegyik évfolyamon az egyik osztály hátrányos helyzetű gyerekekből tevődik össze. Ők rontják le az iskola átlagát.

Ezt vegyem bírálatnak?

A világért se! A családlátogatások során saját szemünkkel láthatjuk, mekkora a szegénység. Van, ahol betört ablakok mögött fagyoskodnak a bentlakók, merthogy a villanyáramot rég kikapcsolták. Az innen kikerülő gyerekek számára a kollégiumi lakhatás és az ingyenszert valóságos megváltás. Régen a hétvégét is itt tölthették, de amióta a Klik fennhatósága alá kerültünk, és az elmúlt időszakban anyagi problémák

léptek fel a cégnél, sajnos már nem. Szerencsére a nyelvvizsga-bizonyítványhoz és az Európai Számítógép-használói Jogosítványhoz továbbra is ingyen juthatnak. Szomorú tény, hogy elég sokan lemorzsolódnak közülük, és ha nem a gimnáziumi évek során, akkor az egyetemen. Az anyagi nehézségek, mint például a számítógéphiány miatt sokan feladják a tanulást.

És a többi gyerek?

Túlnyomórészt jól szituált családokból származnak, jól is tanulnak, és 85-90 százalékukat simán felveszik az egyetemre.

Hogy álltok a nyelvekkel?

Ez a fő erősségünk. Széles a választék: az angol, német, francia, olasz, spanyol mellett újabban a kínai nyelv is szerepel a palettán. Minden évben indítunk egy francia kéttannyelvű osztályt, van azután egy német nemzetiségi, egy szín angolos és egy természettudományos osztályunk is. A franciások és az AJTP az ötödik, a többiek a negyedik év végén érettségiznek.

Ez – ha jól számolom – öt párhuzamos osztály. Kisebbséget viszont nem láttam a folyosón.

Nem véletlenül, ugyanis mi nem vezettük be sem a hat-, sem a nyolcosztályos gimnáziumi tagozatot.

Hogy álltok a nyelvvizsgákkal?

A tehetséggondozósok közül 4-5 gyereknek sikerül, a többi osztályban viszont szinte mindenki letesz egy felsőfokút, sőt sokan a második nyelvből is eljutnak a középfokúig. Elég az hozzá, jó sulí a Leőwey, nem véletlen, hogy két gyerekeket is ide járattam.

Kanyarodjunk most vissza a te gyermekkorodig!

Tösgyökeres pécsi vagyok. A helyi zenei általános iskolában karénes voltam, és néptáncoltam. A zongoratanulást hamar feladtam, miután kiderült, hogy képtelen vagyok a két kezem mozgását koordinálni. A Nagy Lajos Gimnázium angol fakultációjára sikeres magyar és orosz felvétellel kerültem be. Angolra Tarnay László tanított, akit egymás között *Shut up*nak hívtunk, mert ez volt a szavajárása, de másodiktól Antonio De Blasio vette át az osztályt. Kiváló tanár volt: minden tanítványa sikeresen nyelvvizsgázott. Pedig akkoriban még nem volt internet, videójáték, nem folyt az angol a csapból is.

Hogy került a képbe a spanyol?

Indult egy spanyol szakkör, beiratkoztam, és beleszerettem. Fejembe vettem, hogy érettségi után spanyol–angol szakra jelentkezem. „Az angol rendben van, de hogy jön ide a spanyol?” – értetlenkedtek a szüleim, tudniillik mindkét nővérem angol szakon végzett. Természetesen a magyar mellett.

Mi ebben a természetes?

Anyám legendás magyartanár volt a Nagy Lajos Gimnáziumban. Sikerült elsőre bejutnom az ELTÉ-re, de mit mondjak, az első két évben spanyolból vért izzadtam. Am jött utána egy hathetes spanyol út, ami átlendített a holtpontra.

Kikre emlékszel jó szívvel az egyetemi oktatóid közül?

Géher István műfordító köre feledhetetlen volt, a Spanyol Tanszéken pedig csupa nagy koponya tanított: Benyhe János, Scholz László, Faluba Kálmán, Morvay Károly.

Végzés után hol kezdted el tanítani?

Noha a családunk generációkra visszamenőleg pedagógusokból áll, eszem ágában sem volt tanítani. Anyám példája lebegett a szemem előtt, aki reggel három órakor kelt, hogy megfőzzön aznapra, késő estig a dolgozatfüzetek fölött görnyedt – és persze keveset keresett. Egyetemi tanár létére apám se sokat. Nem volt hétvégi vityillónk, autónk, nem utazgattunk, ugyanakkor tele volt a lakás könyvekkel és folyóiratokkal.

Ha nem tanár, mégis mi akartál lenni?

Műfordító. Első szárnypróbálgatásaimra az egyetemi éveimben került sor. Sokat köszönhetek a latinos Karsai György tanár úrnak, aki mindig kiszúrta a fordításaim gyönge pontjait. Feltett szándékom volt, hogy végzés után Pesten maradjak, szerettem a nagyvárost, irodalmi körökben forgolódtam. Am egyszerűcsak jött egy váratlan fordulat.

Nocsak!

Hozzámentem egy pécsi pszichiáterhez, akít a munkája ide kötött. Teherbe estem, megszületett az első, a második és csakhamar a harmadik gyermekem is. Hat éven át gyesen voltam, mert egy elfoglalt férj és három kicsi mellett nem volt más megoldás.

Mihez kezdted a gyese után?

Nevetni fogsz: elkezdtem tanítani a Leőweyben. Eleinte csak félállásban, majd teljes állásban. Rövid ideig fordítgattam is, de ahogy gyorsult az iskolai mókuserék, egyre ritkábban.

Ha ennyire nem fűlt a fogad a tanításhoz, miért adtad be a derekadat?

Nézd, ha négy gyereke van az embernek, nem engedheti meg magának, hogy egy multinál helyezkedjen el. Tanárként viszont délután háromkor becsukom magam mögött az iskola kapuját, hazamehetek, no persze füzetekkel telepakolva. És így megy ez már vagy húsz éve.

(Lotti nem tanárnak készült, mégis remek tanár lett belőle! Egy 10. osztályos spanyoloráján hospitáltam, és meglepett, mennyi mindent tudnak a gyerekek, holott alig másfél éve tanulják a nyelvet. Szemlátomást élvezték is a munkát, ami nem csoda, mert sok érdekeset tudhattak meg az el caminói zarándoklatról, rengeteg új szó és kifejezés kíséretében. Az egyéni, pár- és csoportmunka forgatagában szinte elröpült a 45 perc.)

Tankönyvet sose használtak?

Dehogynem. A *Colores*ből, illetve a *New English File*-ből és a *Travellers*ből tanulunk. A handoutokkal csinján kell bännünk, mert csupán évi ezer példány erejéig használhatom az iskolai fénymásolót. 120 gyerekre lebontva ez évi nyolc-kilenc másolat. Igaz, rendelkezünk még egy bérelt fénymásolóval is, amin annyi handoutot nyomtathatok, amennyi belefér – oldalanként öt forintért.

Egy álkérdés: ki állja a ceppet, az iskola vagy a szülők?

Ki más, mint a tanár? Ám a csillogó szemek és a büszkén bemutatott nyelvvizsga-bizonyítványok sok mindenért kárpótolnak.

Már megbocsáss: nem félsz, hogy bolondnak néznek?

Megszoktam már. Nézd, amikor meghallja valaki, hogy négygyermekes anya vagyok, akkor vagy buzgó katolikusnak képzeli, vagy bolondnak. Holott egyik sem vagyok. De tény, hogy egyre romlik a helyzet. Megnőtt az óraszám és a bürokrácia, útiköltséget, túlóra- és helyettesítési díjat nem fizet a Klik. Ha csak egy mód van rá, nem megyünk betegszabadságra, mert nem akarunk kiszúrní a helyettesítő kollégával.

Mennyi most a kötelező óraszám?

Maximum 26 óra, de 32 órát bent kell töltenünk, akár tetszik, akár nem. Szerencsére nálunk nem kezelik ennyire mereven a kötöttségeket.

Te például hány órában tanítasz?

24 órában, amiben benne van egy-egy óra osztályfőnöki, illetve korrepetálás.

Ezek szerint osztályfőnök is vagy?

Igen, van egy kilencedikes osztályom. Bevallom, most először vagyok fő.

Hogy sikerült ezt eddig megúsznod?

Régebben a nyelvi csoport kialakítása úgy történt, hogy az angolosok vagy spanyolosok szint szerint az egész évfolyamból kerültek ki. Így én mindig csak pár embert tanítottam egy-egy osztályból, ami kizárta, hogy osztályfőnök lehessenek. Nos, a közelmúltban változott a rendszer: az osztályom mindkét fele angolul tanul, így én hol ezt, hol azt a felét tanítom. Egy kollégával osztjuk meg fele-fele arányban a heti hat órát. Most, hogy egy híján kiürült az otthoni fészkek, megengedhetem magamnak az osztályfőnöki luxust. Idén még csak egyéjszákás kirándulást tervezek az osztályommal, de jövőre már két éjszakát is bevállalok. Sok időm megy el a facebookozásra is: miután majdnem az összes diák „facebook-barátom”, zúdulnak rám a levelek, én meg szorgalmasan válaszolhatok.

Nem sok ez?

Más se dolgozik kevesebbet. Szerencsére tíz év után leköszöntem a munkaközösség-vezetésről, amit akkor már szörnyű nyügnék éreztem. Volt azonban egy ennél sokkal kedvesebb feladatom is. Én voltam az Európai Parlament Modell helyi koordinátora.

Mit értsünk ezen?

Ebben a nemzetközi programban gimnazista gyerekek szimulálják az igazi parlamenti munkát: programokat terveznek, vitatkoznak, kompromisszumokat kötnek, döntéseket hoznak. 2010-ben a mi sulink rendezte az éves nemzeti ülést, és én voltam a főszervező. Gondold csak el: nekem kellett gondoskodnom 113 gyerek elszállásolásáról és étkeztetéséről, a terembérletekről és egy sor más dologról! Büszke vagyok rá, hogy sikerült öt millió forintos támogatást összetarhálnom, pedig az akkor se ment egykönnyen.

Ma is te csinálod?

A Leőwey időközben kiszállt a programból, de talán jobb is, mert manapság lehetetlen lenne hasonló vállalkozásba belefogni.

Ugyan miért?

Nézd, az iskola csak a Kliken keresztül pályázhat, a helyi vállalkozók pedig tisztában vannak vele, hogy a Klikkel nem tanácsos üzletelni...

Mesélj a tanítási módszereidről!

Éveken át azt hittem, mindent tudok már a tanításról. Ám miután részt vettem egy CELTA¹ tanfolyamon az International House szervezésében, rádöbbentem, hogy ez koránt sincs így. E tanfolyamnak köszönhetően ma sokkal tudatosabban tanítok, nagyobb súlyt fektetek a beszédközpontúságra, többet gyakoroltatok párokban és csoportokban. A nyelvek szerkezetét, rendszerét is jobban átlátom. Ezért se tudnék például magyart tanítani; sejtellem sincs, hogyan lehet megmagyarázni – teszem azt – az „el kell mennem” szerkezetet.

Ott tartunk: továbbképzések.

Régen a kiadók workshopjaira is eljártam, de szakmailag kevés újat nyújtanak, sajnálom rájuk az időt. Különbösen is, továbbképzés ide vagy oda, igazából a tanári munkája során jön rá az ember, mit miért csinál, és hogyan tovább.

Tudnál egy példát mondani?

Például tisztában vagyok vele, hogy a mai gyerekek lételeme a mobiltelefon és az internet. Ezért aztán egy új szó jelentését nem holmi nyomtatott szótárban, hanem a mobiljukra feltöltött onlajn szótárban kerestetem ki velük. Hozzáteszem, nyomtatott szótárunk nincs is, könyvet sem igen vesznek a kezükbe... De visszatérve a továbbképzésekhez, elvégeztem egy vezetőképző tanfolyamot is a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen. A kétéves kurzus kedvéért sorra beáldoztam a szombatjaimat, nem beszélve a vizsgafelkészüléssel, szakdolgozatírással töltött időről. Ám nem volt hiábavaló a befektetés: rengeteg kreditpontot hozott a konyhára.

Mi szükséged volt a továbbtanulásra?

A pedagógus szakvizsga az egyik feltétele annak, hogy Pedagógus I.-ből Pedagógus II.-be léphessen az ember. A vezetőképző persze kevés lett volna az üdvösséghez; össze kellett állítanom egy portfóliót is, ami három-négy hónapon át az összes hétvégemet felemésztette. Szakmai értelemben fölöslegesen izmoztam, mert a portfólió mit sem árul el a tanári munkám színvonaláról.

Csak a magasabb fizetés hajtott?

Az előléptetésem jutalma havi nyolcezer forint nettó. Többet ígértek – ennyi lett belőle. Azoknak a dacos kollégáimnak lett igazuk, akik bele se vágtak. Heti két-három magánórával ugyanott tartanak, ahol én, aki két éven át ezen gürizett.

Szomorú... Mesélj valamit a külföldi továbbképzéseidről is!

Angol nyelvterületre mindössze egyszer sikerült ilyen módon kijutnom: egy kéthetes írországi tanfolyamon vehettem részt. Annál többször fordultam meg Spanyolországban. A csúcs egy két hónapos madridi továbbképzés volt, melynek keretében sokfelé elvittek.

Például az El Caminóra – ahogy kiderült az óradon.

Santiago de Compostelába valóban eljutottam, de a zarándokút még várat magára. Ehhez két szabad hónapra és sok pénzre volna szükségem. Ja, és jó kondira, mert a nyolcszáz kilométeres út megtétele nem kis próbatétel. De ha addig élek is, nem

¹ Cambridge Certificate in English Language Teaching to Adults

hagyom ki ezt a sorsfordító élményt... Hajdanában valósággal tálcán kínálták a spanyol ösztöndíjakat, a 2008-as gazdasági válság óta azonban szűkültek a lehetőségek. Másfél évet kell még várnom, hogy újból pályázhassak. Kár, mert csak átélt élményeket lehet hitelesen átadni. Egyébként azért viszek be az óráimra annyi kultúrát, mert bízom benne, hogy előbb-utóbb a tanítványaimat is magával ragadja Spanyolország varázslatos világa.

Ha ilyen ritkák az utazási lehetőségek, hogyan tartod karban a nyelvtudásodat?

Az angollal nincs gond. Sorozatrajongóként csak angolul nézek filmeket. Ugyanakkor vannak C1 közeli csoportjaim, akik elvárják tőlem a magas szintű nyelvhasználatot. Mindez nem mondható el a spanyolosaimról, hiszen a spanyolt csak második nyelvként tanulják heti három órában, így viszonylag kevesen jutnak el magasabb szintre.

Nem nehéz óráról órára nyelvet váltanod?

Nem annyira a nyelv-, mint inkább a szintváltás esik nehezemre. Az, hogy az egyik órán minél egyszerűbben kell kifejezni magam, a következőn meg pereghet a nyelvem.

Most, hogy nyolcezerrel nőtt a fizetésed, föltételezem, nem gond a megélhetés.

A gyerekeimre nem kell már annyit költenem, mert jól tanulnak, ösztöndíjat és szociális támogatást is kapnak. Persze amíg kicsik voltak, nem volt könnyű, főleg hogy jobbára rám hárult a gyereknevelés terhe. Egyébként hidd el, több gyerekkel könnyebb boldogulni, mint egyedül. A négy gyerek egymást fegyelmelte, motiválta, sőt volt olyan év, amikor ugyanabba a suliba jártak – paradicsomi állapot volt! Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a szüleim hátországa nélkül belepistultam volna. Mivel ők korán nyugdíjba mentek, soha nem kellett például táppénzre mennem.

Milyen egyéb bevételi forrásaid vannak, ha szabad kérdeznem?

Régebben volt egy-két magántanítványom, de azóta, hogy osztályfőnök lettem, nincs időm maszekolni. Máról holnapra élek, nincs felhalmozott vagyonom, úgyhogy ha egyszer beüt a krach, nem tudom, mihez kezdek. Amúgy egyvalamit hiányolok csak az életemből: azt, hogy évente kimehessek egyik vagy másik célországba. Ezt azonban sehogyan sem tudom kigazdálkodni.

Külföldi munkavállalásra sosem gondoltál?

Pár éve nyáron egy angliai magániskolában dolgoztam egy hónapon át. Soha életemben nem találkoztam ennyi unott gyerekkel, úgyhogy észveszejtve rohantam vissza a Leóweybe.

Utolsó kérdés. Mik a terveid a közeli és távolabbi jövőre nézve?

Van még három és fél év az osztályfőnökségemből, utána jó pár év a nyugdíjig. Minden jel szerint innen megyek majd nyugdíjba, de nem fogom úgy elsietni, mint a szüleim. Pörgősebb alkat vagyok. Utána viszont nagymamázni szeretnék – négy gyerek mellett jó esélyem van egy sor unokára.

Pedagógusdinasztiából származol. Ki veszi majd át tőled a stafétabotot?

A két nagyobbik fiam aligha, de a legkisebb fiam és Anna lányom is tanárnak készül. Majd meglátjuk.